

“Medya Şiddetine Dair 11 Mit” İsimli Kitap Değerlendirmesi
/ Halide ARDIÇ YILMAZ

The 11 MYTHS *of* MEDIA VIOLENCE

W. James Potter

“Medya Şiddetine Dair 11 Mit” İsimli Kitap Değerlendirmesi

Kitap İsmi (Orjinal İsmi): The 11 Myths of Media Violence

Yazar: Dr. W. James Potter

Yayıncı: SAGE Publications, Inc; 1. basım (2003)

Dil: İngilizce

ISBN-10: 0761927352

ISBN-13: 978-0761927358

Halide ARDIÇ YILMAZ*

Bu çalışmada, W. James Potter tarafından yayınlanan *The 11 Myths of Media Violence* adlı kitap incelenmiştir. Kitap, 2003 yılında Sage Publications tarafından yayınlanmıştır ve önsözün ardından 1 giriş, 11 ana bölüm ve 1 sonuç bölümü ile toplam 13 bölümden oluşmaktadır.

Kitabın ön söz kısmında yazar, toplumda yaşanan şiddet olaylarında medyanın büyük rolü olduğu kanısının etkin olduğunu fakat medyanın da bu kaniya rağmen şiddet içeriklerine devam ettiğini belirtmiştir. W. James Potter, medyada şiddet konusunun yanlış bilgilerden kaynaklı yanlış algılara sebep olduğunu dolayısıyla da sorunun bir türlü çözülmediğini dile getirmektedir. Medyada şiddet konusunda farklı inanç ve düşüncelerin oluşmasının sebebinin de her kesimin konuyu kendi bakış açılarına göre ele alması olarak belirten yazar, toplumu dört ana gruba ayırmaktadır. Bunlar; yapımcılar, halk, araştırmacılar ve politikacılar. Yazar; her grubun kendi bakış açısına göre fikirler oluşturduğunu, diğer grupları suçlayıp yalnızca kendilerini savunduklarını ve bunun sonucunda problemi çözmek yerine daha da karmaşık bir hâle getirdiklerini belirtmektedir. Grupların yanlış bilgiden kaynaklı oluşturdukları yanlış algıları mit olarak adlandıran yazar toplam on bir yanlış algıyı, yani miti ayrı bölümlerde ele almaktadır.

Kitabın ilk bölümünde (s.1-30), genel olarak güncel durumdan bahsetmekte ve medyada şiddet olayına eğilmektedir. Dört grubun (*yapımcılar, halk, araştırma-*

* Öğr. Gör. Eskişehir Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye

E-mail: halideardicyilmaz@eskisehir.edu.tr

ORCID: 0009-0005-0225-1107

DOI:

cılar ve politikacılar) birbirlerini nasıl şiddeti meşrulaştırma ve yayma konusunda suçladıkları ve kendilerini ne şekilde savunduklarına değinmektedir. Yanlış bilginin nasıl oluştuğunu ve bahsedilecek olan on bir mitin arka planını gözler önüne sermektedir.

İkinci bölümde (s. 31-51), ilk mit olan “*Medyadaki şiddet beni etkilemez fakat diğer insanlar büyük risk altında*” algısını irdelemektedir. Yazar bu algının temel sebebinin, medyada şiddetin etkisine dar bir açıdan yaklaşılmasına bağlamaktadır. İnsanlar genel olarak şiddetin etkisini karşı şiddet olarak görmekte, kendileri bu eylemi gerçekleştirmedikleri için de şiddet içeriklerinden etkilenmediklerini düşünmektedirler. Fakat yazara göre şiddetten olumsuz etkilenme sadece o eylemleri taklit etmek değil, bu etkinliklere karşı duyarsızlaşma veya bu etkinlikleri meşrulaştırma da sayılmalıdır. Ayrıca bazı etkiler çabuk gözlenebilirken, bazılarının gözlenebilmesi oldukça zor ve zaman almaktadır. Bunun sonucunda ise böyle bir yanlış algı oluşmaktadır.

Kitabın üçüncü bölümünde ise (s.52-66), ikinci mit, “*Medya şiddet mesajlarının olumsuz etkilerinden sorumlu değildir*” algısı incelenmiştir. Genel kanının aksine, yazar medyanın olumsuz etkilerden sorumlu olduğunu dile getirmektedir. Tek ve en önemli faktör olmasa da medyanın bireyler üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunun altını çizmektedir. Bu yanlış algının ise etkiler süreci sebebiyle oluştuğunu söylemektedir. Nitekim, olumsuz etkilerin gözlenmesi her zaman kolay değildir ve olumsuz etkiler her zaman ani gelişmez, uzun bir süreçten geçmektedir. Ayrıca, bireyde olumsuz bir davranışın sebebi pek çok değişkene bağlı olabilir ve medya bunun sadece bir parçası da olsa hâlâ bu olumsuz davranışın sorumluluğunu diğer değişkenlerle birlikte taşımaktadır. Bu nedenle “*olumsuz davranışlardan sorumlu değildir*” algısı gerçeği yansıtmamaktadır.

Dördüncü bölümde (s.67-84) “*Özellikle çocuklar medyadaki şiddete olumsuz maruz kalma risklerine karşı savunmasızdır*” miti tartışılmıştır. Potter, bu yanlış algının çocuklarda olumsuz etkilerin daha kolay gözlenebildiği için oluştuğunu dile getirmektedir. Çocukların gördükleri bir olayı taklit etme ve bunu oyunlarına dâhil etme dürtüleri sebebiyle de genel kanının olumsuz etkilerin özellikle çocuklarda olduğu şeklinde olduğu ve bunun sonucunda medyadaki bazı kısıtlamaların sadece çocukları korumakla sınırlandırıldığını dile getirmektedir. Nitekim, bu yanlış algı sebebiyle ergen ve yetişkinler göz ardı edilmiş ve onlara karşı bir koruma planı ya da programı geliştirilmemiştir.

“*Medyada çok fazla şiddet var*” mitine ise beşinci bölümde (s. 85-102) değinilmiştir. Bu bölümde, araştırmacıların şiddet algısı ve tanımı ile toplumun algıladığı şid-

det arasındaki fark ifade edilmiştir. Özellikle program içeriğinde mizahi unsurlar varsa genelde izleyicinin şiddet içeriklerini fark etmediğini belirten yazar, şiddet tanımındaki büyük farklılıklardan dolayı, medyada çok fazla şiddetin olduğunu iddia etmenin problemi çözmede yetersiz kalacağına dair fikirlerini iletmektedir. Medyada şiddetin yoğun olduğu ve bunun azaltılması gerektiği kanısına katılan yazar, tam olarak şiddetin ne olduğu bilinemediği için medyadaki içeriklerden nelerin azaltılması gerektiğinin de bilinemeyeceğinin, dolayısıyla şiddetin azalamayacağını altını çizmektedir.

“*Medyadaki şiddet, toplumdaki şiddeti yansıtıyor*” mitinde (s.103-114) yazar, yapımcı ve medya çalışanlarının şiddet içerikli program ürettiklerine dair eleştirilere verdikleri savunmayı gözler önüne seriyor. Yapımcılara göre şiddet zaten toplumda var olan bir şeydir ve bunu yaratan medya değildir. Dolayısıyla toplumu şiddete teşvik ettiği savı da doğru değildir. Her ne kadar yazar, medyanın şiddet olgusunu yaratmadığına katılsa da burada temel konu şiddet olgusunu yaratmak değildir. Şiddetin medyadan da önce var olduğu kesin olmakla birlikte, medyadaki şiddet içerikli programlar, şiddeti gerçek hayattan daha farklı ve daha yoğun göstermektedir. Burada ayna misali yansıtma söz konusu değildir. Medyada şiddet içerikleri gerçek hayatta bir bireyin karşılaşabileceği şiddet olaylarından daha fazladır. Ayrıca, medyanın gerçek hayatı yansıtmadığı, daha abartılı ve gerçeküstü şiddet olaylarına yer verdiğini belirtmek için yazar, şiddet türlerine de odaklanmaktadır. Gerçek hayatta suç işleyenlerin cinsiyeti ağırlıklı olarak erkekken, medyada bu baskınlık çok belirgin olmamakta ve kadınların da ağırlıklı olarak şiddet uyguladığı görülmektedir. Bir diğer önemli faktör ise gerçek hayattaki şiddet uygulayıcıların etnik kimlikleri farklıyken, medya içeriklerinde bu kimlikler daha farklıdır. Nitekim, gerçeği bire bir yansıttığı savının doğruluğu kuşkuludur.

“*Medya yalnızca pazarın isteklerini karşılıyor*” miti de (s.115-128) yine yapımcılar tarafından ortaya atılan savdır. Çünkü onlara göre, medyanın tek yaptığı çok izlenecek ve dolayısıyla da çok satılacak olan içerikleri üretmektir ve şiddet içerikleri de izleyenler tarafından tercih edilmektedir. Potter bu kaniya bir dereceye kadar inanmaktadır. Çünkü ona göre medya çok izlenecek içerikleri ekonomik kaygılar yüzünden tercih etmektedir fakat, medya sadece talepleri karşılayan pasif bir araç değildir. Medya aynı zamanda toplumları etkileyebilmekte ve bu talepleri aslında kendileri yaratabilmektedirler. Yazara göre şiddet içerikli programların izleyici tarafından daha çok tercih edildiği inancı şüphelidir. Pek çok araştırmadan örnekler de veren yazar aslında şiddet içeren programların şiddet içermeyenlere göre daha fazla izlenme oranına sahip olmadığını, aralarında büyük bir fark olmadığını ortaya sermektedir. Bazı şiddet içerikli programlar büyük izleyici kitlesi-

ne sahip olsa da hepsi için bu durum geçerli değildir. Bu yüzden böyle bir genel kaniya varmak doğru değildir.

Kitabın sekizinci bölümünde (s.129-139) Potter, “*Şiddet tüm kurgu türleri için önemli bir elementtir*” mitini tartışmaktadır. Bu mit de yine, yapımcıların kendilerini eleştirilerden korumak için ortaya attıkları savlardan biridir. Çoğu yapımcıya göre iyi bir hikâyenin her zaman şiddet içermesi gerekmektedir. Yazar yine burada olaya dar bir açıdan yaklaşıldığını belirtmekte ve iyi bir hikâye için şiddetin değil anlaşmazlığın olması gerektiğini belirtir. Her anlaşmazlık ise şiddet içermek zorunda değildir. Potter, şiddeti anlaşmazlık için sadece bir araç olarak görmekte ve yapımcıların bu aracı çok fazla kullanmalarının sebebini ise alışkanlıklara bağlamaktadır. Ona göre, bir kere bu formül başarıya ulaştığı için yapımcılar artık aynı formülü tekrar tekrar kullanmaktadır. Dolayısıyla şiddet kaçınılmaz bir element olarak görülmektedir. Bu denenmiş formülü uygulamak ve hikayeler yaratmak daha kolay görünmektedir. İzleyiciyi kolay yoldan çekmek isteyen yapımcılar şiddet hikayelerinden eksik etmek istememektedir.

“*Medyada şiddetin oranını azaltmak sorunu çözecektir*” mitinde (s. 140-152) ise düşünür, şiddetin ne kadar sunulduğundan ziyade ne şekilde sunulduğunun önemli olduğunu belirtmektedir. Genelde hikâyelerde, şiddet ya mizah içerisinden önemsizleştirilerek ya da kahramanların kurban statüsüne koyup yaşattığı şiddeti bir şekilde adılmış gibi gösterilmiştir. Bu durumda şiddet miktarı azaltılsa dahi şiddetin olumsuz etkileri ortadan kalkmayacak izleyenler için şiddeti meşurlaştırma, haklı ya da basit, komik bir konuma koyma eksilmeyecektir.

Yazarın en manipülatör ve en yanıltıcı miti olarak adlandırdığı “*İlk yasa değişikliği medyayı şiddeti azaltmaya karşı korumaktadır*” miti (s.153-167) yine yapımcılar tarafından zorda kalındığında kullanılmakta ve ifade özgürlüğü savunması yapılmaktadır. Çünkü ifade özgürlüğünün kısıtlanması fikri halkta korku yaratmakta ve böyle bir savunmaya karşı güçlü bir karşı argüman sunulamamaktadır. Ayrıca şiddet, bir ifade biçimi olarak da sunduğu için yanıltıcıdır. Yazara göre ifade özgürlüğü adı altında medyadaki şiddet içeriklerini savunmak kendi içinde bir ironiyi ortaya koymaktadır. Halkın kendini ve ailesini şiddet içeriklerden korumak istemesi dolayısıyla da programlar hakkında daha fazla bilgi almak istemesi de bir haktır. Aslında medya, ifade özgürlüğü adı altında eleştirileri ve karşı argümanları susturmaya çalışmaktadır.

Düşünür “*Reyting sistemi ve V-Çip sorunu çözmeye yardım edecektir*” mitinde (s.168-184) politikacıların, halkı medyada sunulan şiddetin olumsuz etkilerinden korumak için yaptığı uygulamalardan söz etmektedir. Fakat Potter, bu uygulama-

ları yetersiz bulmaktadır. Bu uygulamalardan ilki “*Aile İzleme Saatleri*” uygulamasıdır. Uygulamanın amacı akşam saat 21.00’e kadar şiddet içerikli programların gösterilmesini engellemek ve çocukları şiddet içerikli yapımlardan korumaktır. Potter, bu uygulamanın oldukça verimsiz olduğunu, nitekim araştırmalara göre saat 21.00’den sonra milyonlarca çocuğun hâlâ televizyon izlediğini dolayısıyla da bir korumadan söz etmenin mümkün olmadığını belirtmektedir. İkinci uygulama olan V-Çip ise televizyonun alıcılarında bulunan ve program bilgisine ulaşarak bu programları şiddet derecesine göre puanlayan bir elektronik cihazdır. Ebeveynlerin şiddet içerikli programları engelleyerek çocuklarının izlemesine imkân tanımamak amacıyla geliştirilmiştir. Fakat yazara göre, V- çip teknolojisi aileler tarafından yeterli kullanılmadığı, derecelendirme sistemi için gerekli olan yazılımı endüstri tarafından yapıldığı ve bu yüzden de derecelendirme sistemlerinin çok kontrollü ve doğru bir şekilde yapılamadığını belirtmekte ve bu sistemin çok yararlı olmadığını savunmaktadır.

Son mit olan “*Sorunu azaltma konusunda bir etki yaratmak için benim yapabileceğim bir şey yok*” bölümünde ise (s.185-208) düşünür, genel kanının aksine, bu sorunu çözmede devletten ziyade bireylerin daha büyük katkılar sağlayabileceğini dile getirmektedir. Bunun için önerdikleri ise medya okur yazarı olabilmek, çevresine ve özellikle de çocuklara yardım etmek ve bunun için de pasif değil aktif izleyici olmak ve sunulan şiddetin yanlışlığı hakkında konuşmak, şiddet uygulamayan ebeveynler olmak, televizyonu arka planda sürekli açık tutmamak ve televizyona maruz kalma süresini azaltmak, medya okuryazarlığını toplum kapsamında artırmak ve medyaya baskı yapmak için organizasyonlara katılmak gibi tavsiyelerde bulunmaktadır.

Son bölümde ise (s.209-228) yazar, on bir mite karşı geliştirdiği argümanları tekrar sıralamakta ve gerekli önerileri yapmaktadır. *Medya Şiddetine Dair 11 Mit*, medyada sunulan şiddeti tüm açılarıyla ele almakta ve daha önce üzerinde düşünülmeyen noktaları işaret etmektedir. Bu bakımdan literatürde önemli çalışmalar arasına girmiştir. Şiddet konusunun uzun zamandır tartışıldığı hâlde henüz bir çözüme ulaşılamaması da çalışmaların yavaşlamasına neden olmuştur. Fakat Potter bu çalışmasıyla, medyada şiddet ve olumsuz etkileri üzerine daha farklı ve özgün çalışmalar yapılabilmesi adına büyük bir adım atmıştır.

Kaynakça

Potter, W. J. (2003). *The 11 Myths of Media Violence*. London: Sage Publications, Inc.